อาหารโปรตีนทางเลือกจากแมลง การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร

นายรณรงค์ พูลพิพัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กล่าวว่า ปัจจุบันวิถีการบริโภคของประชาชน ได้ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของสังคมและเศรษฐกิจ การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมอาหาร มีการนำแหล่งสารอาหารที่มีประโยชน์มาพัฒนาเป็นอาหารในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม เช่น อาหารสำหรับกลุ่มผู้รักสุขภาพ อาหารเกษตรอินทรีย์ (Organic Food) หรืออาหารคลีน (Clean Food) อาหารจากพืช (Plant-based Food) อาหารวีแกน (Vegan) และอาหารคีโต (Keto) รวมทั้งอาหารที่ผลิตจากโปรตีนทางเลือก เช่น แมลง ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มอาหารใหม่ (Novel Food) โดยปัจจุบันอาหารหรือขนมที่มีส่วนประกอบของแมลง เริ่มได้รับความนิยมเนื่องจากมีคุณค่าทางสารอาหารจำนวนมากมีโปรตีนสูงไม่แพ้โปรตีนจากเนื้อสัตว์หลัก รวมทั้งมีแร่ธาตุ แคลเซียม ไฟเบอร์ วิตามินสูง และไขมันต่ำ

ปัจจุบันตลาดแมลงทั่วโลกมีมูลค่ามากกว่า 400 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยคาดว่าในปี 2570 มูลค่าการตลาดของอาหารโปรตีนจากแมลงจะสูงถึง 2,067.9 ล้านเหรียญสหรัฐ[1] ทั้งนี้ ประเทศไทยสามารถผลิตแมลงเศรษฐกิจได้มากกว่า 7,000 ตันต่อปี[2] และมีฟาร์มเลี้ยงจำนวนมาก โดยเฉพาะจิ้งหรีด ซึ่งเป็นแมลงที่มีการเพาะเลี้ยงมากกว่า 23,000 ฟาร์ม จากสถิติการส่งออกในปี 2564 ปริมาณการส่งออกแมลงและอาหารแปรรูปที่ทำจากแมลง มีจำนวน 575 ตัน คิดเป็นมูลค่า1.5 ล้านเหรียญสหรัฐ มีอัตราการขยายตัวสูงถึง 96.27% โดยตลาดส่งออกของไทย 5 อันดับแรกคือ กัมพูชา คิดเป็นสัดส่วน 47.80% สหรัฐอเมริกา สัดส่วน 26.07% ญี่ปุ่น สัดส่วน 12.28% เมียนมา สัดส่วน 4.69% และฮ่องกง สัดส่วน 6.51%

www.databridgemarketresearch.com/reports/global-insect-protein-market

สนค. วิเคราะห์ว่าประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการเพาะเลี้ยงและผลิตโปรตีนทางเลือกจากแมลง เนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตของแมลง มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมแปรรูปอาหาร

1 www.databridgemarketresearch.com/reports/global-insect-protein-market

2 สำนักงานเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

ที่ทันสมัยนอกจากนี้ ในกระบวนการเพาะเลี้ยงและการผลิตใช้ทรัพยากรน้อยกว่าสัตว์อื่นๆ เนื่องจากวงจรการเติบโตของแมลงมีระยะสั้น จึงก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมจำนวนน้อย และเกิดแก๊สมีเทนที่จะสร้างปัญหาต่อก๊าซเรือนกระจกต่ำ

ปัจจุบันไทยสามารถผลิตแมลงเศรษฐกิจได้เกือบ 200 ชนิด แต่แมลงที่เป็นที่นิยมมากในการผลิต คือ จิ้งหรีด นอกจากนี้สหภาพยุโรปได้อนุมัติแมลงเศรษฐกิจชนิดอื่น เช่น หนอนนก (Mealworms) และตั๊กแตน (European locust) ให้เป็นอาหารสำหรับการบริโภคได้ ซึ่งเป็นโอกาสที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสามารถเพาะขยายพันธุ์เพื่อการส่งออก และเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร อาทิ อาหารสำเร็จรูป ขนมขบเคี้ยว อาหารเพื่อสุขภาพ และอาหารเสริมโปรตีน รวมทั้งเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ เพื่อขยายฐานการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร

นายรณรงค์ พูลพิพัฒน์ กล่าวเพิ่มเติมว่า มูลค่าตลาดของอาหารแห่งอนาคต มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับเป็นโอกาสของเกษตรกรรายย่อยที่จะเพาะเลี้ยง และพัฒนาการเลี้ยงแมลงให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล เพื่อส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ รวมทั้งเป็นโอกาสของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของไทยในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผลิตอาหารโปรตีนทางเลือกจากแมลง ที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาและส่งเสริมการเพาะเลี้ยงแมลงที่มีคุณภาพ ปลอดภัย รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการแปรรูปอาหารซุปเปอร์ฟู้ดเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร และสร้างรายได้ให้แก่เศรษฐกิจฐานรากของประเทศ

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
กระทรวงพาณิชย์
18 กรกฎาคม 2565